Wolkom in

Iepenlân

Fryslân in 2050

Planbureau Fryslân

Toekomstscenario Iepenlân

3

Iepenlân

Iepenlân is een fictieve regio in Fryslân in 2050. De regio bestaat uit een stad van ongeveer 50.000 inwoners met werk, onderwijs en voorzieningen, omringd door dorpen, woonclusters en individuele woonplekken verspreid over het landschap. In totaal wonen er ongeveer 100.000 mensen.

In Iepenlân staat kiezen voor je eigen geluk centraal. Inwoners bepalen grotendeels zelf hoe zij wonen, werken, leren en leven. Er is veel ruimte om eigen keuzes te maken en het dagelijks leven vorm te geven op een manier die past bij persoonlijke waarden, interesses en ideeën over geluk.

Kiezen voor je eigen geluk

Dat is zichtbaar in de hele regio. Sommige mensen wonen in een moderne woning dicht bij voorzieningen, terwijl anderen kiezen voor een kleinschalige woonplek in het buitengebied. De één heeft een strak ingerichte tuin en een vaste routine, terwijl een ander kiest voor een creatieve leefomgeving met veel ruimte voor experiment en spontaniteit. Verschillende leefstijlen bestaan naast elkaar.

Contacten ontstaan minder vanzelfsprekend vanuit de buurt of het dorp en vaker vanuit gedeelde interesses, werk of digitale netwerken. Sociale contacten, werk en activiteiten spelen zich daardoor vaak op verschillende plekken tegelijk af, zowel fysiek als online.

De overheid zorgt voor de basis die nodig is om de samenleving goed te laten functioneren, zoals veiligheid, infrastructuur, waterbeheer en bestaanszekerheid. Binnen die grenzen hebben inwoners veel vrijheid om hun eigen keuzes te maken. Wanneer belangen of vrijheden met elkaar botsen, helpt de overheid om tot oplossingen te komen en bewaakt zij de rechten en veiligheid van inwoners, zonder mensen actief in een bepaalde richting te sturen.

Deze vrijheid zorgt voor veel variatie en ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. Leefstijlen, waarden en keuzes lopen sterk uiteen en er zijn weinig vaste verwachtingen over hoe mensen hun leven zouden moeten inrichten. Tegelijk vindt niet iedereen even gemakkelijk zijn weg in een samenleving waarin veel keuzes mogelijk zijn en richting minder vanzelfsprekend is.

De basis van Iepenlân

Een bevolking in beweging

In Iepenlân kiezen mensen bewust waar en hoe zij willen wonen. Sommigen wonen dicht bij werk, voorzieningen en andere mensen, terwijl anderen juist kiezen voor rust, ruimte of een bijzondere woonvorm. Verhuizen gebeurt wanneer dat past bij nieuwe wensen, relaties, werk of levensfasen, maar veel mensen kiezen er ook bewust voor om langere tijd op dezelfde plek te blijven.

De bevolking is divers. Er wonen mensen met uiteenlopende leefstijlen, van ondernemers en digitale werkers tot mensen die bewust kiezen voor een eenvoudiger of zelfstandiger leven. Huishoudens zijn vaak klein en woonvormen lopen sterk uiteen.

Contacten, werk en activiteiten zijn vaak niet aan één plek verbonden. Veel mensen combineren fysieke en digitale netwerken en organiseren hun leven op een manier die past bij hun eigen voorkeuren. Daardoor verschillen leefstijlen, woonwensen en dagelijkse routines sterk van elkaar.

Deze vrijheid zorgt voor veel variatie en ruimte voor persoonlijke keuzes. Dorpen, buurten en woongebieden hebben daardoor vaak een heel eigen karakter, gevormd door de mensen die er bewust voor kiezen om er te wonen.

Een stevige basis voor eigen regie

In Iepenlân hebben inwoners veel eigen regie om hun leven op hun eigen manier vorm te geven. Er zijn weinig vaste verwachtingen over hoe mensen wonen, werken, leren of zorg organiseren.

Om die vrijheid mogelijk te maken, zorgt de overheid voor een stevige basis. Inwoners beschikken over bestaanszekerheid via een basisinkomen. Daarnaast zorgt de overheid voor veiligheid, waterbeheer, infrastructuur en digitale bereikbaarheid.
Binnen deze basis hebben inwoners veel ruimte om hun eigen keuzes te maken. De overheid stuurt mensen niet actief in een bepaalde richting en doet weinig uitspraken over wat een goede manier van leven is. Wanneer belangen of vrijheden met elkaar botsen, helpt zij om tot oplossingen te komen en bewaakt zij de veiligheid en rechten van inwoners.

Technologie ondersteunt eigen regie

Technologie is verweven met het dagelijks leven in Iepenlân. Mensen gebruiken digitale hulpmiddelen om werk te vinden, te leren, zorg te regelen, contact te onderhouden en nieuwe initiatieven te starten. Veel activiteiten kunnen onafhankelijk van tijd en plaats worden georganiseerd.

Digitale platforms maken het makkelijker om keuzes te maken die passen bij iemands situatie en interesses. Mensen vinden informatie, bouwen netwerken op en organiseren activiteiten met anderen, zowel dichtbij als verder weg.

Technologie vergroot de vrijheid om het leven op een eigen manier in te richten. Tegelijk vraagt dit om digitale vaardigheden en een actieve houding, omdat veel informatie, diensten en contacten online beschikbaar zijn.

Het sociale leven in Iepenlân

Tolerantie voor verschillende manieren van leven

In Iepenlân bestaan veel verschillende manieren van leven naast elkaar. Er zijn weinig vaste verwachtingen over hoe relaties, gezinnen of sociale contacten eruit horen te zien. Mensen maken daarin hun eigen keuzes en krijgen veel ruimte om die op hun eigen manier vorm te geven.
Dat is zichtbaar in het dagelijks leven. Sommige mensen wonen alleen, anderen vormen een gezin, wonen samen met vrienden of kiezen voor een andere vorm van samenleven. Ook relaties kennen verschillende vormen. Naast langdurige relaties komen open relaties, samengestelde gezinnen en co-ouderschaps-constructies regelmatig voor.

Er is veel acceptatie voor verschillen in seksuele oriëntatie, genderidentiteit, culturele achtergrond en levensstijl. Mensen zoeken elkaar vaak op vanuit gedeelde interesses, waarden of levensfasen. Sociale netwerken kunnen daardoor sterk verschillen en veranderen regelmatig mee met de keuzes die mensen maken.

Deze vrijheid zorgt voor veel ruimte om een leven op te bouwen dat bij iemand past. Tegelijk zijn sociale contacten, relaties en steun minder vanzelfsprekend georganiseerd. Mensen moeten actief investeren in de relaties en netwerken die voor hen belangrijk zijn.

Zorg op eigen wijze

Mensen organiseren hun zorg op een manier die past bij hun situatie en overtuigingen. Daardoor ontstaat een divers zorg-landschap met huisartsen, ziekenhuizen, coaches, leefstijl-begeleiders en alternatieve behandelaars naast elkaar.

Mensen kiezen zelf welke ondersteuning het beste aansluit bij hun situatie en overtuigingen. De één volgt een regulier behan-deltraject, terwijl een ander verschillende vormen van zorg combineert. Ook hulp van familie, vrienden of andere mensen uit het eigen netwerk kan onderdeel zijn van de ondersteuning.

Deze vrijheid biedt veel mogelijkheden, maar vraagt ook dat mensen zelf keuzes maken en hun weg weten te vinden in het aanbod. Wie beschikt over een sterk netwerk, voldoende kennis of de middelen om extra ondersteuning in te schakelen, kan vaak gemakkelijker passende hulp organiseren dan iemand die dat minder heeft.

Je eigen tijd vormgeven

In Iepenlân bepalen mensen zelf hoe zij hun tijd indelen. Werk, vrije tijd en persoonlijke ontwikkeling lopen vaak door elkaar heen. De één werkt veel en haalt voldoening uit ondernemen of nieuwe projecten, terwijl een ander bewust kiest voor meer vrije tijd, rust of ruimte voor hobby's, reizen en sociale contacten.

Ook de invulling van vrije tijd verschilt sterk. Sommigen zoeken avontuur, nieuwe ervaringen en persoonlijke ontwikkeling, terwijl anderen juist kiezen voor natuur, creativiteit of een eenvoudig leven. Er zijn weinig vaste verwachtingen over wat een zinvolle invulling van vrije tijd is.

Rond deze uiteenlopende interesses ontstaat een breed aanbod van activiteiten, van grote festivals en sportevenementen tot kleinschalige groepen en initiatieven. Mensen zoeken elkaar op rondom wat zij belangrijk vinden en bouwen daar hun sociale contacten omheen.

Richting vinden in een wereld vol keuzes

Persoonlijke ontwikkeling, zingeving en geluk spelen een belangrijke rol in het dagelijks leven. Er is een breed aanbod van coaches, trainingen, retraites, leefstijlprogramma's en andere vormen van begeleiding. Tegelijk zijn er weinig vaste verwachtingen over hoe een succesvol, gelukkig of betekenisvol leven eruit hoort te zien.

Deze vrijheid vraagt ook veel van mensen. In een samenleving met veel mogelijkheden moet je zelf bepalen wat belangrijk voor je is, welke richting je op wilt en wanneer iets goed genoeg is. Niet iedereen vindt daarin gemakkelijk houvast. Het grote aantal keuzes kan leiden tot twijfel, keuzestress en het gevoel voortdurend op zoek te moeten blijven naar wat echt bij je past. Daardoor ontstaan verschillen in welzijn en levensgeluk. Sommige mensen vinden een duidelijke richting en ervaren veel vrijheid en voldoening. Anderen raken juist stuurloos, voelen zich eenzaam of ervaren stress doordat zij moeite hebben om keuzes te maken of betekenis te vinden in een samenleving waarin weinig vanzelfsprekend is. Vooral voor jongeren en mensen die zich in een nieuwe levensfase bevinden, kan het lastig zijn om richting te vinden in de vele mogelijkheden die er zijn.

Vrijheid en veiligheid in balans

In Iepenlân ontstaan regelmatig situaties waarin belangen, leefstijlen of vrijheden met elkaar botsen. Daarom spelen gesprek, bemiddeling en mediation een belangrijke rol bij het oplossen van conflicten. Veel geschillen worden opgelost door samen naar werkbare afspraken te zoeken.

De overheid zorgt voor veiligheid en een goed functionerend rechtssysteem, maar treedt vooral op als neutrale scheidsrechter. Zij bepaalt niet hoe mensen zouden moeten leven, maar grijpt in wanneer rechten, veiligheid of vrijheid van anderen in het geding komen.

Daardoor ontstaat een samenleving waarin veel mogelijk is, maar waarin mensen ook moeten leren omgaan met verschillen. Tolerantie, onderhandeling en het maken van afspraken zijn belangrijke vaardigheden in het dagelijks leven.

De economie van Iepenlân

Werk dat past bij het leven

Werk krijgt in Iepenlân verschillende vormen. Mensen kiezen zelf hoe werk past binnen hun leven en hoeveel tijd zij eraan willen besteden. Daarbij zoeken zij vaak naar werk dat aansluit bij hun talenten, interesses, waarden en manier van leven. Daardoor ontstaan uiteenlopende loopbanen. Sommigen bouwen een eigen onderneming op, werken aan projecten of wisselen regelmatig van richting. Anderen kiezen juist voor de zekerheid en structuur van een vaste werkgever. Ook werktijden, werkplekken en carrières lopen sterk uiteen.

Deze diversiteit is zichtbaar in de economie. Vaste werkgevers, zelfstandigen, tijdelijke samenwerkingen en nieuwe initiatieven bestaan naast elkaar. De economie past zich voortdurend aan, aan de keuzes die inwoners maken.

Inkomen als middel voor eigen keuzes

Door het basisinkomen is werk niet voor iedereen uitsluitend nodig om rond te komen. Inkomen wordt vooral een manier om extra mogelijkheden, comfort of vrijheid te creëren boven op de basis.

Mensen combineren vaak verschillende inkomstenbronnen. Naast werk kunnen dat inkomsten zijn uit ondernemerschap, investeringen, verhuur, creatieve activiteiten of andere initiatieven. Ook de hoeveelheid inkomen die mensen nastreven verschilt. Waar de één veel werkt om financiële ruimte op te bouwen, kiest een ander bewust voor meer vrije tijd of een eenvoudiger leven. Daardoor bestaan verschillende ideeën over succes naast elkaar. Voor sommige mensen draait dat om groei, ondernemerschap en nieuwe projecten. Voor anderen ligt de nadruk op vrijheid, tijd, relaties of persoonlijke ontwikkeling. Inkomen ondersteunt die keuzes, maar bepaalt niet automatisch hoe mensen hun leven inrichten.

Het belastingstelsel is relatief eenvoudig ingericht. Belastingen financieren het basisinkomen en andere collectieve voorzieningen. Mensen met een hoger inkomen of meer vermogen dragen meer bij dan mensen met een lager inkomen. Er zijn weinig uitzonderingen, toeslagen en fiscale prikkels. De nadruk ligt op een duidelijke basis en veel ruimte voor inwoners om hun eigen keuzes te maken.

Leren als persoonlijk traject

Leren is flexibel en persoonlijk ingericht. Onderwijs wordt aangeboden door verschillende scholen en bedrijven. Mensen combineren onderwijs, werk en praktijkervaring op manieren die passen bij hun interesses en doelen. Scholen bestaan in verschillende vormen, vaak kleinschalig of particulier, met een eigen aanpak en inhoud.
Een jongere kan bijvoorbeeld een paar dagen naar school gaan, daarnaast online lessen volgen en werken aan praktijkervaring bij een bedrijf of project.
Leren staat in het teken van persoonlijke ontwikkeling. Het gaat om vaardigheden, zelfinzicht en het vinden van een richting die past bij hoe iemand wil leven.

De overheid waarborgt toegang tot onderwijs, maar bemoeit zich beperkt met de inhoud. Er is geen vast curriculum dat voor iedereen hetzelfde is. De inhoud en kwaliteit van onderwijs verschillen per plek en per persoon. Wie toegang heeft tot goede begeleiding of middelen kan gerichter kiezen, terwijl anderen vooral zelf hun weg moeten vinden.

De leefomgeving in Iepenlân

Landschap zonder vaste lijn

Het landschap van Iepenlân is gevarieerd en verandert voortdurend. Hoe een plek eruitziet hangt sterk af van de keuzes van de mensen die er wonen en werken. Wonen, werken en natuur liggen verspreid en lopen vaak door elkaar heen.

De inrichting verschilt sterk. Op de ene plek krijgt natuur de ruimte en groeit het landschap vrij, terwijl op een andere plek tuinen, erven of stukken land juist strak worden ingericht en onderhouden. Ook bebouwing varieert, van eenvoudige woningen tot opvallende of uitgesproken ontwerpen. Sommige plekken hebben een duidelijke uitstraling, andere plekken ogen rommeliger of minder verzorgd.

Verschillen zijn vaak al zichtbaar op korte afstand. Een erf, veld of woongebied kan er totaal anders uitzien dan het perceel ernaast. Daardoor ontstaan scherpe overgangen tussen natuur, landbouw, wonen en bedrijvigheid.

Door het ontbreken van vaste regels ontstaat een landschap zonder duidelijke lijn. Verschillende stijlen en functies liggen naast elkaar. Dit zorgt voor vrijheid en eigen invulling, maar ook voor een beeld dat minder samenhangend is en per plek sterk kan verschillen.

Water, natuur en klimaat in eigen handen

De manier waarop wordt omgegaan met water, natuur en klimaat verschilt per plek. In sommige gebieden kiezen mensen ervoor om water ruimte te geven, bijvoorbeeld met natte zones of natuurlijke oevers. Op andere plekken wordt land intensiever gebruikt en is er minder aandacht voor water, waardoor droogte of wateroverlast sneller merkbaar is.

Ook natuur ontwikkelt zich verschillend. Waar bewoners of initiatieven inzetten op groen en variatie, ontstaat een rijkere biodiversiteit. Op andere plekken ligt de nadruk op gebruik en inrichting en is er minder ruimte voor variatie.

Klimaatmaatregelen ontstaan vooral vanuit eigen initiatief. De één investeert in groen, schaduw of wateropvang, terwijl een ander daar weinig mee doet. Hierdoor ontstaan duidelijke verschillen in hoe gebieden omgaan met hitte, droogte en neerslag.

Waterbeheer is een publieke taak. Dijken en gemalen worden onderhouden en waterveiligheid wordt bewaakt, zodat de basis op orde blijft.

Wonen als uitdrukking van je eigen leven

Wonen in Iepenlân draait om persoonlijke keuzes. De woning past bij hoe iemand wil leven. De één kiest voor een eenvoudige en goedkope plek om zoveel mogelijk vrijheid te houden, terwijl een ander juist gaat voor ruimte, comfort of een huis op een bijzondere locatie, zoals aan het water of midden in het landschap.

De variatie is groot. Er zijn tiny houses, gedeelde woonplekken, huizen op ruime kavels en luxe woningen. Mensen verhuizen of passen hun woonvorm aan wanneer hun situatie verandert.

Een basisinkomen zorgt ervoor dat iedereen toegang heeft tot een woning en een bestaansminimum. Tegelijk blijven er duidelijke verschillen bestaan. Mensen met meer inkomen, een sterk netwerk of gewilde vaardigheden hebben vaak meer keuze in waar en hoe zij wonen. Anderen wonen eenvoudiger, kleiner of op locaties waar minder vraag naar is.

Huizen staan verspreid en volgen niet altijd een vaste structuur. Naast stedelijke gebieden met voorzieningen ontstaan ook woonplekken buiten dorpen en wijken. De stad blijft een plek waar voorzieningen en werk te vinden zijn, terwijl andere plekken juist gekozen worden vanwege rust of zelfstandigheid.

Hoe een woning wordt ingericht verschilt per huishouden. De één organiseert veel zelf, bijvoorbeeld op het gebied van energie, onderhoud of mobiliteit, terwijl een ander kiest voor bestaande voorzieningen en diensten.

Dit zorgt voor een gevarieerd beeld. Verschillende woonvormen, stijlen en levenskeuzes bestaan naast elkaar en maken dat het landschap minder strak en minder samenhangend oogt.

Boeren op hun eigen manier

Landbouw in Iepenlân wordt sterk bepaald door de keuzes van individuele boeren. Binnen de kaders van regelgeving bepalen zij zelf hoe zij hun bedrijf inrichten, wat zij produceren en op welke manier zij werken. Daarbij spelen niet alleen opbrengst, maar ook interesse, overtuiging en werkplezier een rol.

De variatie is groot. De ene boer kiest voor schaal en efficiëntie, terwijl een ander zich richt op een specifiek product of een bijzondere werkwijze. Zo kan iemand zich volledig toeleggen op een niche, zoals een specifiek ras, een bijzonder gewas of een eigen manier van verwerken en verkopen. Een andere boer kiest juist voor technologie en automatisering om het werk anders in te richten.

Er ontstaan ook nieuwe vormen van landbouw. Sommige boeren combineren productie met andere activiteiten, zoals recreatie, educatie of directe verkoop. Anderen experimenteren met manieren van werken die beter passen bij hun eigen visie op natuur, voedsel of het dagelijks werk.

Deze vrijheid zorgt voor een landschap met veel verschil. Percelen, bedrijfsvormen en werkwijzen lopen uiteen en sluiten niet altijd op elkaar aan. Ook de kwaliteit en uitstraling van bedrijven kunnen verschillen, afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden. Landbouw bestaat uit een mix van grootschalige, efficiënte productie en kleinschalige niche-initiatieven. Sommige bedrijven werken met technologie zoals verticale teelt of automatisering, terwijl anderen zich richten op specifieke producten voor kleine markten.

Hoe voelt het om in Iepenlân te leven?

Leven in Iepenlân betekent veel ruimte om je eigen leven vorm te geven. Mensen maken keuzes die passen bij hun wensen, tempo en interesses. Geluk en een prettig leven staan centraal. Dat kan betekenen dat iemand bewust minder werkt om tijd te hebben voor reizen, een hobby of gezin, of juist kiest voor een intensieve periode van werken om daarna ruimte te nemen.

Een basisinkomen zorgt ervoor dat iedereen beschikt over een bestaansminimum. Daardoor hebben mensen ruimte om hun eigen keuzes te maken en verschillende levenspaden uit te proberen.

Voor veel mensen voelt dit als vrijheid en autonomie. Er is ruimte om te kiezen waar je woont, hoe je werkt en hoe je je leven inricht. Tegelijk vraagt deze manier van leven veel eigen initiatief. Er zijn weinig vaste routes of verwachtingen die richting geven.
Niet iedereen vindt dat prettig. Wie moeite heeft om keuzes te maken of niet goed weet wat hij wil, kan verdwalen in de vele mogelijkheden. Het leven vraagt om zelfkennis, planning en het vermogen om kansen te creëren en te benutten.
Ook ontstaan er duidelijke verschillen tussen mensen. Sommigen bouwen sterke netwerken op, ontwikkelen zich voortdurend en weten veel vrijheid naar zich toe te trekken. Anderen blijven dichter bij huis of maken minder gebruik van de mogelijkheden die er zijn.

Doordat er weinig vaste normen zijn, lopen leefstijlen en opvattingen sterker uiteen. Dat geeft ruimte voor diversiteit en experiment, maar kan ook leiden tot meer verdeeldheid en minder gevoel van een gedeelde richting.

Iepenlân is daarmee een samenleving waarin eigen regie centraal staat. Voor de één voelt dat als ruimte en mogelijkheden, voor de ander als een voortdurende verantwoordelijkheid om zelf keuzes te maken en koers te houden.